

A „csúcsra járatott” színházak

és az egyre növekvő munkahelyi elvárás és leterheltség a műszaki területen

Sokat gondolkoztam, míg végül is úgy döntöttem, hogy foglalkozom ezzel a kényes témával, bár saját elveimmel ellentétben, de a műszaknak tett ígéretem kötelez, hogy színt valljak és az ügyeiket képviseljem.

Egész életemben mindig a művészetet támogattam, és amíg tanítottam a műszaki vezetőket és szakembereket, 38 éven keresztül, mindig azt hangsúlyoztam, a műszak nélkül nincs színház, ennek ellenére el kell fogadnunk, hogy mindenkor a művészet az, amely elsőbbséget élvez, és mi műszakiai el kell fogadjuk az alárendeltséget és a feltétel nélküli művészeti kiszolgálást. Ezt, amit leírtam – úgy gondolom – minden tanítványom állíthatja...

Tehát elismerve a művészi munka elsőbbségét, mégis fel kell vetnem, hogy a műszaki dolgozók leterheltsége egyre fokozódik az egyre növekvő bemutatósámok arányával. Tudott dolog a színházak esetében is a gazdasági orientáltsági szemlélet elterjedése, melynek egyenes következménye a bemutatók számának növelése. Ez viszont magával hozza a műszakkal szemben állított követelmények óriási mértékű megnövekedését. Van olyan színház, ahol már a két műszakos megoldás bevezetése is napirendre került.

Nagyon sok színház megmaradt az egyenes úton, és inkább a művészi színvonal emelésével próbálja a gazdasági kényszert ellensúlyozni, és nekik van igazuk. A művészi színvonal emelése a legfontosabb, és ezzel a műszakkal szembeni elvárások is csökkenhetnek.

Régi magyar közmondás: „A kevesebb sokszor több”. Ez most igazán aktuális, mert ha kevesebb a bemutató, több szabadidő fog rendelkezésre állni a műszaknak és a gépek karbantartásának.

Szeretném azt rögzíteni, hogy a megállapításom és észrevételezésem nagyon sok színházra vonatkozik, de vannak színházak és kulturális létesítmények, ahol a műszak túldolgoztatása és éjszakába nyúló igénybevétele az, ami kiváltotta az emberek aggodalmát és a kérdés jogos felvetését.

Szeretném, ha azok, akiket érint a felvetett téma, nem kritikaként kezelnék a mondanivalómat, hanem figyelmeztetésnek és figyelemfelkeltésnek, hogy a műszak is ember, és valahol az elfoglaltságoknak is határt kell szabni.

A színházi szakmában eddig eltöltött 53 évem alatt nagyon sok elismert és kimagasló tudású rendezővel és díszlettervezővel találkoztam, akiknél az elhivatottság mellett azt is értékelnem kellett, hogy mennyire figyelnek arra, hogy a műszak munkabírásának is megfeleljen a tervezett kívánalom. Elgondolodom azon, a mai korban, amikor a monumentális díszletek tervei elkészülnek, gondolkodni kell, hogy ezeket mozgatni, össze- és szét-szerelni, valamint raktározni is kell. Mindezen tevékenység aránytalanul sokszorozza meg a műszak munkáját és növeli meg a műszak igénybevételeit.

A színházaink élén kiváló művészi elhivatottságú és kitűnő szakemberek állnak, akik gátat tudnának szabni az egyre sokasodó bemutatószámoknak és az egész színpadot betöltő díszletóriásoknak, vasdíszleteknek. Egyedül a színházi vezetők azok, akik meghatározhatják a helyes irányt, amely sohasem kerülhet vakvágányra.

A művészet, amely szórakoztat, élményt ad, felel meg az elvárásnak. Az élménytől feltöltve könnyebb elviselni a hétköznapi monotonitást. Egyes előadások viszont nem adják ezt az élményt, megosztják a közönség véleményét, egyesek eltűrik, egyesek megbotránkoznak, de vannak, akik tudomásul veszik. Ez a megosztottság nem lehet célja a művészetnek. Amennyiben ez az új irányzat, akkor hibás, és ezt egyes színházak nem veszik tudomásul. A baráti köröm és az ismerőseim, akik tudják a színház iránti elkötelezettségemet, gyakran panaszkodnak arról, hogy ami a színpadon történik, az nem művészet. A megbotránkoztató viselkedés, a trágár beszéd, a másság és meztelenkedés nem mindenkinek tetszik, pedig ügyes rendezések ebbe az irányba próbálják elvinni, sőt van, ahol még a politikát is beleszövik az előadásba. A közönség ezt nem szereti, és ami nagyobb baj, megosztja a véleményeket. Ezt a műszak is észreveszi, és szóvá is teszi. Nem célom, hogy ilyen és ehhez hasonló előadásokat felsoroljak, nem vagyok kritikus, csak az igazi művészet érdekében emelem föl a szavamat a műszakiak véleményét tolmácsolva. Az, hogy a műszak mennyire kritikus, egy olyan példán keresztül kívánom bemutatni, amely konkrétan velem történt meg.

A színház nevét, a darab címét, sőt a még a rendező nevét sem említem meg, és ami történt, az pár évvel ezelőtti időszakra tehető. Egy évadközi színpadi ellenőrzésem alkalmával a műszak hívta

AXCOR LED PROFILE 900   K-EYE LED HCR   SCENIUS UNICO

CLAYPACKY
AN OSRAM BUSINESS

PELYHE KFT
Light-Sound-Stage

Pelyhe Kft. | 1033 Budapest, Huszti út 34. | Tel.: +36 1 368 92 35 / +36 30 9321 640 / +36 20 9321 640 | www.pelyhe.hu | pelyhe@pelyhe.hu

fel a figyelmet, hogy az, ami folyik a színpadi próbán, az megbotránkoztató és sértő. Kíváncsivá tett a műszakiak véleménye, és beültem a nézőterre, belehallgatva a próbába. A színpadi jelenetben éppen az őrségi embertípus bemutatása történt. A színész nehezen birkózott meg a szöveggel, mivel személy szerint, akit ábrázolni kellett, egy folyamatosan káromkodó, durva szavakat hangoztató személy volt, ahol az összekötő szöveg az állati nemi szervek emlegetése volt. A szöveg hallatán igen dühös lettem, mivel az őrségi ember nem ilyen.

Az Őrségben születtem én is, és ott nevelkedtem az egyszerű falusi emberek között. Az őrségi ember egyenes jellemű, igazmondó embertípus, gyűlöli a durva beszédet, a káromkodást, és istenfélő, vallásos keresztény. Szorgalmasan, keményen dolgozik, de ha hallja a déli harangozást, megáll egy pillanatra, leveszi a kalapját és elmormol egy fohászt.

Vasárnap előveszi a tiszta „üngjét” és az ünnepi gúnyját, elmegy a misére vagy istentiszteletre. Az Úr napján csak a legszükségesebb munkát végzi, és megadja az ünnepnapnak a tiszteletet. Az őrségi ember göcseji tájszólással beszél, de igazi becsületes magyar ember.

Amit a próbán láttam, nagyon felháborított. Felálltam és kimentem a nézőtérről. A folyosón összefutottam az intézmény igazgatójával. Első felháborodásomban elmondtam neki, amit láttam és tapasztaltam. Arra kértem, nézzen be a próbá-

ra, és maga döntse el, megfelelő-e a valóság ábrázolása. Pár nappal később, amikor a színházban jártam ismét, azt tapasztaltam, hogy az előadás próbarendje lekerült a próbatábláról, és a műszak elégedetten újságolta, a próbákat beszüntették, és tudomásom szerint a darab nem került bemutatásra. Ezzel a megtörtént eseménnyel azt is szeretném nyomatékosan rögzíteni, hogy a műszak mennyire kritikusan szemléli és követi az eseményeket, és mennyire odafigyel a művészet tisztaságára.

A sokéves tapasztalatom szerint állíthatom, hogy az az előadás, amelyről a műszak szívesen beszél, az sikerdarab lesz. Az az előadás, amelyről a műszak nem mond jó véleményt, az nem lesz sokáig műsoron. Az a darab, amit eleve észrevételez, jobb, ha nem kerül bemutatásra. Ezt a megállapításomat a sokéves tapasztalatom szerint merem állítani.

Igen tisztelt és nagyra becsült színházi és kulturális intézményi igazgató hölgyek és urak, most önközhöz szólok. Ezt a most eluralkodó, vakvágányra tévedt művészi folyamatot egyedül önök tudják megállítani és helyes irányba terelni. Meg tudják állítani az egész színpadot betöltő óriási díszletek tervezését, visszatérve a normál méretekhez és a klasszikus formákhoz. Még jól emlékszem arra az időszakra, amikor egy-egy díszletképet, amikor a függöny felgördült, a közönség tapsal jutalmazott. Hol vagyunk már ettől! Sok esetben annak kell örülni, ha marad játéktér a színész számára.

Önök azok az igazgató hölgyek és urak, akik gátat tudnak szabni a durva és színpadra nem illő beszédstílusnak, ki tudják irtani a megoszló véleményeket előidéző politikát, teret adva az igazi lélekemelő, szórakoztató és élményt nyújtó valódi művészetnek. Higgyék el, a közönségnek elege van a naponta az újságok hasábjain és a kereskedelmi tv-csatornák képernyőin megjelenő hazugságokból, nyomdafestéket nem tűró beszédstílusból, a rágalmaszásokból, a sok téves és ellentmondó információból. Szeretne ebből a közegből kiszabadulva felüldülni az igazi művészet láttán és hallatán.

Végezetül, visszatérve az alapproblémához, az igazi és osztatlan sikert arató művészet és élményt nyújtó előadások, sikerdarabok lehetővé teszik az előadásszámok csökkentése nélkül az új bemutatók közötti időszakok meghosszabbítását. A csökkenő bemutatók a műszakiak igénybevételét, munkamódszerét, leterheltségét csökkentik. Kevesebb lesz a túlóra, normális lesz a munkamenet, ami alapvető műszaki igény.

Biztonsággal merem állítani, hogy a színházi műszak velem együtt a munkáját szerető és a művészetet tisztelő embertípus, aki örül a sikernek, bánkodik a kudarcokon, együtt él a színház problémáival. A műszak a színház igen fontos része, megkerülhetetlen és pótolhatatlan, de ezzel együtt is, amit soha ne feledjünk el: „A műszak is ember”.

SCHMIDT JÁNOS

SolaTheatre

Megérkezett Magyarországra!

A teljesítmény, a minőség és a
fényhatároló kés... ventilátor NÉLKÜL!

interton
GROUP

Kizárólagos magyarországi forgalmazó: INTERTON Group
www.intertongroup.com

HIGH END SYSTEMS

